

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 177/2021-18

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára, zo sudkyne Jany Laššákovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcu Ľuboša Szigetiho v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátkou JUDr. Annou Lacovou, Pražská 4, Košice, proti postupu Okresného súdu Partizánske v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 10/2012 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Ústavnému súdu bola 15. februára 2021 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľa, ktorou sa domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Partizánske (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 10/2012 (ďalej len „napadnuté konanie“). Sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd vydal nález, ktorým vysloví porušenie jeho označených práv, prikázal okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietahov a priznal mu finančné zadostučinenie vo výške 5 000 eur a náhradu trov konania.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ podal 13. marca 2012 na okresnom súde žalobu, ktorou sa domáhal proti žalovaným v 1. až 3. rade zaplataenia finančnej sumy s príslušenstvom z titulu bezdôvodného obohatenia žalovaných na úkor sťažovateľa. Pojednávanie nariadené na 19. február 2013 okresný súd odročil na neurčito s cieľom výsluchu žalovaných dožiadaným súdom a zabezpečenia kópie vyšetrovacieho spisu Okresného riaditeľstva Policajného zboru Nitra (ďalej len „OR PZ“). Následne okresný súd uznesením

zo 4. septembra 2015 (ďalej len „rozhodnutie o prerušení napadnutého konania“) prerušil konanie do právoplatného skončenia trestnej veci vedenej OR PZ, v ktorej sa posudzuje otázka podvodného konania žalovaných, či došlo z ich strany k obohateniu uvedením sťažovateľa do omylu, čím mu mala vzniknúť škoda, pričom tieto skutočnosti sú dôležité aj pre meritórne rozhodnutie v napadnutom konaní.

3. Dňa 30. januára 2019 sťažovateľ podal okresnému súdu návrh na pokračovanie v napadnutom konaní, pričom poukázal na závery nálezu ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 30/2013 o posúdení vhodnosti a účelnosti fakultatívneho prerušenia konania v príčinnej súvislosti so základným právom na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov. Sťažovateľ opakovane 25. mája 2019 a 11. novembra 2019 podal návrh na pokračovanie v napadnutom konaní, pričom okresný súd na jeho návrhy žiadnym spôsobom nereagoval. Uznesením z 15. apríla 2020 okresný súd zastavil konanie proti žalovanému v 2. rade z dôvodu, že zomrel.

II.

Argumentácia sťažovateľa

4. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti namieta, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru z dôvodu nečinnosti okresného súdu, ktorý od vydania rozhodnutia o prerušení napadnutého konania v jeho veci nekonal.

5. Rozhodnou skutočnosťou pre posúdenie prietáhov v napadnutom konaní podľa argumentácie sťažovateľa je neopodstatnenosť prerušenia konania zo strany okresného súdu, pretože takáto povinnosť zo zákona všeobecnému súdu nevyplýva, pričom každú otázku, ktorú riešia orgány činné v trestnom konaní, musí posúdiť všeobecný súd v civilnom konaní sám a každý dôkaz musí aj samostatne vyhodnotiť.

6. Za nezákonný postup v spojení s prietahmi v napadnutom konaní považuje sťažovateľ aj nerozhodnutie o jeho návrhoch na pokračovanie v napadnutom konaní. Podľa sťažovateľa jeho právna vec nie je po právnej ani skutkovej stránke výnimočne zložitá.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Podstatou ústavnej sťažnosti sťažovateľa je namietané porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým postupom okresného súdu. Zásadnou námietkou sťažovateľa, od ktorej odvíja porušenie svojich označených práv, je nečinnosť okresného súdu, ktorý prerušením konania spôsobil zbytočné prietahy v napadnutom konaní.

8. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

9. Pri rozhodovaní o sťažnostiach pre porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a práva na prejednanie veci v primeranej lehote ústavný súd vychádza z toho, že ich účelom je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu alebo iného štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo na inom štátnom orgáne sa právna neistota neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza v zásade až právoplatným rozhodnutím súdu alebo štátneho orgánu (IV. ÚS 221/04, III. ÚS 154/06, II. ÚS 438/2017, III. ÚS 171/2020).

10. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť a ich namietané porušenie možno preskúmať spoločne (I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010, I. ÚS 190/2019, II. ÚS 27/2020).

11. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietáhom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy i práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (I. ÚS 41/02, III. ÚS 111/02, IV. ÚS 99/07) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, ÚS 54/02, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07).

12. Vo vzťahu k zložitosti veci ústavný súd uvádza, že predmetom konania je žaloba o zaplatenie finančnej sumy z titulu bezdôvodného obohatenia, ktorá sama osebe nie je zložitá. Vzhľadom na okolnosti napadnutého konania nemožno mať pochybnosti o tom, že ide o konanie, ktoré je po skutkovej stránke zložitejšie. Okresný súd sa musel vysporiadať s opakovanou neprítomnosťou žalovaných na nariadených pojednávaniach a následne so zabezpečením ich výsluchov prostredníctvom dožiadaných súdov. Ako zo súdneho spisu okresného súdu sp. zn. 4 C 10/2012, ktorý si ústavný súd v rámci prípravy predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti pripísom vyžiadaval, vyplýva, žalovaný v 1. rade od podania žaloby sťažovateľa vykonával trest odňatia slobody postupne v troch ústavoch na výkon trestu odňatia slobody, z toho dvakrát aj v Českej republike. Žalovaní v 2. a 3. rade pravidelne nepreberali súdne zásielky okresného súdu a doručenie týchto zásielok musel okresný súd viackrát zabezpečiť aj formou náhradného doručenia prostredníctvom orgánov Policajného zboru.

13. Vo vzťahu k správaniu sťažovateľa ústavný súd upriamuje pozornosť na zodpovednosť za odročenie pojednávania celkovo v piatich prípadoch z dôvodu žiadosti právneho zástupcu sťažovateľa pre kolíziu nariadených pojednávanií s inými termínmi pojednávanií pred všeobecnými súdmi, čo sťažovateľ v ústavnej sťažnosti nespomenul.

Čo sa týka významu veci pre sťažovateľa, možno konštatovať, že predmet sporu je pre samotného sťažovateľa nepochybne dôležitý. O to viac sa javí ako rozporuplné správanie sťažovateľa, resp. jeho právneho zástupcu v napadnutom konaní. V súvislosti s argumentáciou v jeho ústavnej sťažnosti je otázne, prečo sťažovateľ nevyužil podanie opravného prostriedku proti rozhodnutiu o prerušení napadnutého konania.

14. Vo vzťahu k postupu okresného súdu ústavný súd uvádza, že od podania žaloby konal okresný súd plynule, do rozhodnutia o prerušení konania vykonal dve pojednávania. Počas doby prerušenia napadnutého konania okresný súd pravidelne preveroval a zisťoval stav trestného konania vedeného OR PZ. V súvislosti s námietkou sťažovateľa, že prerušením konania došlo k zbytočným priet'ahom v napadnutom konaní pred okresným súdom, ústavný súd uvádza, že čl. 48 ods. 2 ústavy upravuje základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov. V každom súdnom konaní dochádza hneď od začatia konania sprvoti k opodstatneným „priet'ahom“, resp. vhodnejšie je hovoriť o plynutí času/lehoty. Opakom zbytočných priet'ahov je potom rozhodovanie v primeranej lehote, pričom tu možno odkázať na znenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorý pojednáva o práve na prerokovanie veci v primeranej lehote. Rozhodovanie v primeranej lehote znamená, že čas rozhodovania prirodzene plynie a nemožno považovať za neprimerané (resp. za zbytočné priet'ahy – slovami ústavy) také úkony súdu, ktoré sú potrebné na spravodlivé rozhodnutie veci (pojednávanie, vykonanie dôkazov a pod.) alebo s ktorými právny predpis vyslovene počíta ako s povinnými úkonmi súdu počas konania (doručovanie žaloby protistrane a pod.; napr. II. ÚS 432/2017, II. ÚS 199/2019). Článok 48 ods. 2 ústavy je preto potrebné vykladať aj v súvislosti s ostatnými článkami ústavy a je potrebné nazrieť aj do procesnoprávných noriem upravujúcich postup súdov v civilnom súdnom konaní.

15. Podľa § 164 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „CSP“) ak súd neurobí iné vhodné opatrenia, môže konanie prerušiť, ak prebieha súdne alebo správne konanie, v ktorom sa rieši otázka, ktorá môže mať význam pre rozhodnutie súdu, alebo ak súd dal na také konanie podnet.

K fakultatívnemu rozhodnutiu o prerušení konania podľa § 164 CSP je potrebné uviesť, že pôjde o otázky, ktoré by súd mohol sám vyriešiť ako prejudiciálne (pozri § 194 CSP). Je však na vôli konajúceho súdu, či tak urobí alebo počká na vyriešenie otázky v súdnom alebo správnom konaní, ak takéto konanie už prebieha, alebo môže dať na takéto konanie aj sám podnet a následne konanie preruší.

16. Príslušný súd si pri fakultatívnom prerušení konania však musí uvedomiť a najmä zväžiť, či prerušenie konania prispeje (alebo je dokonca predpokladom) k spravodlivému rozhodnutiu vo veci (t. j. k naplneniu dikcie čl. 46 ods. 1 ústavy) a tento dôvod prerušenia konania tak preváži nad záujmom na postupe bez zbytočných priet'ahov, ktorý je rozhodnutím o prerušení konania dotknutý. Pri fakultatívnom prerušení konania (na rozdiel od obligatórneho podľa § 162 CSP) je to práve súd, ktorý vyvažuje jednotlivé záujmy stojace pri prerušení konania proti sebe – záujem na spravodlivom rozhodnutí veci a záujem na konaní bez zbytočných priet'ahov. Vyváženie stretu týchto záujmov v prospech záujmu na spravodlivom rozhodnutí veci pretavené do rozhodnutia o prerušení konania musí byť v prípade fakultatívneho prerušenia konania riadne zdôvodnené v odôvodnení rozhodnutia, ktorým sa konanie prerušuje.

17. Civilný sporový poriadok počíta s takým „priet'ahom“ v konaní spočívajúcom v možnom prerušení konania s cieľom vyriešenia otázky, ktorá môže mať význam pre rozhodnutie príslušného súdu. Takýto „priet'ah“, resp. odôvodnenú realizáciu takého fakultatívneho úkonu súdu podľa § 164 CSP, nemožno potom považovať za zbytočný, ale za zákonom predpokladaný a v prípade riadneho odôvodnenia jeho realizácie neporušujúci základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných

prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (II. ÚS 199/2019, II. ÚS 238/2020).

18. Prevedené na skutkový a právny stav v sťažovateľovej veci ústavný súd hodnotí argumentáciu okresného súdu, ktorou odôvodnil prerušenie konania do právoplatného skončenia trestného konania vedeného OR PZ, ktoré súvisí s dokazovaním zodpovednosti žalovaných za škodu, ktorá je v konečnom dôsledku ako nárok na bezdôvodné obohatenie predmetom napadnutého konania, za ústavne akceptovateľnú a neporušujúcu práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a na prejednanie veci v primeranej lehote. V okolnostiach danej veci je teda nepochybné, že súvisiace trestné konanie má podstatný význam pre rozhodnutie okresného súdu v napadnutom konaní, pretože otázku viny nemá právomoc civilný súd vyriešiť sám.

Okresný súd sa rozhodol prerušiť napadnuté konanie, čo je zákonom dovolené (§ 164 CSP) v záujme dosiahnutia čo najspravodlivejšieho meritórneho rozhodnutia, a z odôvodnenia uznesenia o prerušení konania nemožno vyčítať arbitrárny prístup okresného súdu. Tieto závery okresného súdu ústavný súd pokladá za dôveryhodné, zrozumiteľné, primerané odôvodnené a ústavne korektné.

19. Námietku sťažovateľa o nezákonnom postupe okresného súdu z dôvodu nerozhodnutia o jeho návrhoch na pokračovanie v napadnutom konaní ústavný súd posúdil ako zjavne neopodstatnenú. Z § 165 CSP vyplýva, že všeobecný súd v konaní, ktoré je prerušené, nerealizuje žiadne procesné úkony. Jeho povinnosťou je pokračovať v konaní aj bez návrhu, len čo odpadne prekážka, pre ktorú sa konanie prerušilo. V posudzovanej veci po podaní ústavnej sťažnosti rozhodol okresný súd na základe preverovania stavu trestného konania vedeného OR PZ (bod 15 tohto uznesenia) a odpovede OR PZ (z 2. marca 2021, pozn.) uznesením z 9. marca 2021 o pokračovaní v napadnutom konaní.

20. Ústavný súd pri sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy odmieta sťažnosť ako zjavne neopodstatnenú, ak celková doba konania pred súdom, ako aj postup zákonného sudcu nesignalizujú reálnu možnosť zbytočných prieťahov, a tým ani porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (II. ÚS 109/03, I. ÚS 103/2016), resp. ak argumenty v sťažnosti nepreukázali v čase jej podania takú intenzitu porušenia označeného základného práva, aby sťažnosť bola prijatá na ďalšie konanie (II. ÚS 93/03, II. ÚS 177/04). K iným dôvodom, ktoré môžu zakladať záver o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti, nesporne patrí aj ústavnoprávny rozmer, resp. ústavnoprávna intenzita namietaných pochybení, resp. nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní príslušného orgánu verejnej moci, posudzovaná v kontexte s konkrétnymi okolnosťami prípadu (m. m. IV. ÚS 62/08, IV. ÚS 362/09, I. ÚS 188/2019, II. ÚS 238/2020).

21. Na základe uvedených dôvodov ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľa podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

22. Pretože ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľa v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

23. Toto rozhodnutie nezakladá prekážku veci rozhodnutej v zmysle § 55 písm. a) zákona o ústavnom súde, a preto nebráni tomu, aby po splnení všetkých zákonom ustanovených náležitostí

sťažovateľ v tejto veci za predpokladu, že by v ďalšom priebehu napadnutého konania dochádzalo k zbytočným priet'ahom, predložil ústavnému súdu novú ústavnú sťažnosť.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 31. marca 2021

Peter Molnár
predseda senátu